

REFERAT møte 2-19 i Forskningsetisk utvalg i instituttsektoren

Tid: Tirsdag 17.september kl 14.00-16.00

Sted: Møterom Familien, 2.etg. Næringslivets hus, Middelthunsgate 27, Oslo

Til stede: Christian Hambro (leder), Kristin Rosendal, Ketil Skogen, Bjørn Langerud, Mia Røra (på telefon)

Forfall: Tove Håpnes, Martin Smestad (ufrivillig pga skype ikke fungerte på møterommet)

Sekretariat: Agnes Landstad (referent)

Kl. 14.15: Anne Elisabeth Søsnes, seniorrådgiver i Forskningsrådet, presenterte Forskningsrådets Policy for åpen forskning i lys av forskningsetikk og GDPR og knyttet refleksjoner til bl.a.

datahåndtering og -lagring vs fri tilgjengelighet av forskningsresultater.

Disse tema ble også diskutert på [NESH-seminar om åpen forskning 4.sept](#) og oppfølgende [artikkel](#) til ettertanke.

Se vedlagt presentasjon.

Kommentarer fra diskusjonen:

- Gode datahåndteringsplaner er et sentralt grep for åpne forskningsdata hvor en har gjennomtenkt konsekvensene for forskningsetikk og GDPR
- Der kan være noen dilemma mellom NFRs krav om åpne data og instituttets ønske om å publisere på data før andre får tilgang til data. Også hensyn til samarbeidende bedrift som ønsker å holde på data pga IPR, kan være et dilemma – også når instituttet ønsker å frigjøre data, men ikke har mulighet til det pga restriksjoner fra samarbeidspart
- Viktig at NFR har forståelse for og innsikt i at det finnes et stort spekter av forskningsdata, som krever svært ulike håndteringsmåter. Kvalitative data kan være mindre egnet, både sensitive og ikke-sensitive, for NFRs policy for åpen forskning
- NSDs rolle som personvernrådgiver er sentral også for realisering av åpne data
- UNITs fagutvalg for informasjonssikkerhet blir viktig også for realisering av digitaliseringsstrategien – instituttene bør ha en representant i fagutvalget

10/19 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak: Innkalling og dagsorden godkjennes

11/19 Godkjenning av referat fra møte 1-19, 2.mai 2019

Kommentar:

Bruk FNI som betegnelse for Fridtjof Nansens Institutt

Vedtak: Referat fra møte 1-19 godkjennes

12/19 Opplæring i forskningsetikk i instituttene

Kommentarer:

Anbefalingene synes gode og bør deles.

- Det kan være krevende å få gode forskningsetiske diskusjoner rundt konkrete tema som AI, men en kan ev aktualisere de etiske diskusjonene ved å knytte til et spesifikt tema.
- Agnes kontakter fagmiljø som arbeider med AI og utfordrer dem på å presentere forskningsetisk dilemma på dette området
- Det siste caset inneholder store og viktige forskningsetiske tema, men må omskrives for å kunne benyttes

Vedtak:

FEU ber sekretariatet følge opp arbeidet i tråd med utvalgets diskusjon

13/19 Innspill til Forskningsrådets Policy for åpen forskning**Kommentarer:**

- FEU mener det er behov for at NFR i policyen og oppfølging av denne differensierer mellom ulike typer data og ulike typer forskningsinstitusjoner – UH, I, næringsliv, helse
- FEU vil presisere at det er viktig at NFR i videre arbeid med konkretisering av policyen, har en åpen prosess hvor en inviterer de ulike forskningsaktørene med i arbeidet så tidlig som mulig
- Det er avgjørende at uavhengigheten av forskningen blir ivaretatt, ref tilliten til forskning. Policy-dokumentet må henvise til at bredden av ulike interessenter inkl kommersielle aktører, må gis en rolle som samtidig ivaretar forskningens uavhengighet og forskningsetikk.

Vedtak:

Forskningsetisk utvalg i FFA mener utkast til Forskningsrådets policy for åpen forskning gir et godt utgangspunkt for videre diskusjon av definisjon på åpen forskning og setter viktige mål for arbeidet. FEU er ikke minst opptatt av målet om å styrke tilliten til forskning, som er helt sentralt for at forskningen skal kunne ta sitt samfunnsoppdrag og i samspill med ulike aktører utvikle kunnskap som bidrar til å løse de store samfunnsutfordringene. I det videre arbeidet bør samarbeid og deltakelse fra så vel kommersielle aktører som interesseorganisasjoner og politiske grupperinger med tydelige agendaer diskuteres med hensyn til forskningens integritet og uavhengighet, jfr kap 3.3 i utkast til policy. Videre bør en i arbeidet differensiere mellom ulike typer data og ulike typer forskningsinstitusjoner og – sektorer.

FEU vil anbefale styret i FFA å slutte seg til Forskningsrådets overordnede forslag til tiltak som angår tillit og forskningsetikk. En vil også anbefale at styret i FFA gir uttrykk for behovet for at Forskningsrådet i det videre konkretiserer policyen, og at FFA gjerne vil bidra i arbeidet med konkretisering av policyen, slik at forskningsinstituttene sine erfaringer med oppdragsforskning og forskningssamarbeid med ulike samfunnsaktører blir reflektert og inkludert i arbeidet.

14/19 Siste nytt fra instituttene arbeid med forskningsetikk – bidrag fra FEUs medlemmer

NIBIO: To nye medlemmer i NIBIOs etisk råd, ellers ikke mye aktivitet
 FNI: Ikke noe nytt siden sist
 NINA: Planlegger å invitere noen fra Rino-prosjektet på NINA-dagene i november
 Nofima: Mia Røra deltar på Forskningsetisk forum i Bergen 26.sept

Vedtak:

FEU tar orienteringene til etterretning

15/19 OrienteringerMuntlig:

- NENTs arbeid med betenkning rundt AI
- Dialog med KD om erfaringer med ny lov om forskningsetikk
- Rammeavtaler mellom NSD og institutt om kjøp av personverntjenester fra NSD, utarbeidet av NSD og FFA

Skriftlig:

- Saker behandlet i de nasjonale forskningsetiske komiteene siden 1.10.18
- [Forskningsetisk forum 2019](#), Bergen 26.september. Mia Røra (Nofima) deltar
- FEKs samling av "spørsmål og svar" om personvernforordningen (GDPR) og forskning: <https://www.etikkom.no/Aktuelt/gdpr-og-forskning/>

16/19 Aktuelle saker og dato for FEU møte 1/20

Tidspunkt møte 1/20: Torsdag 4.juni kl 14.00-16.00, Næringslivets hus

Aktuelle saker:

- Bjørn Langerud orienterer om konkret forskningsetisk sak ved NIBIO
- NENTs betenkning om AI
- Orientering om Policy for Åpen forskning
- Videreutvikling av dilemmatrening
- Mia Røra orienterer fra Forskningsetisk forum i Bergen 26.sept

17/19 Eventuelt

Ingen saker til eventuelt